

Η πιστόλα του Αθανασίου Διάκου

Ντοκουμέντο: η αυθεντική πιστόλα του Αθανασίου Διάκου από τη φονική μάχη της Αλαμάνας. Βρήκε μαρτυρικό θάνατο λέγοντας «εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός και θ' αποθάνω!»

«Για ιδές καιρό που διάλεξε
ο χάρος να με πάρει
τώρα π' ανθίζουν τα κλαδιά
και βγάζει η γης χορτάρι»

Αυτά ήταν τα τελευταία λόγια του Αθανασίου Διάκου, πριν θανατωθεί με βάνουσο τρόπο από τους Τούρκους. Τον είχαν συλλάβει στην Αλαμάνα, όπου με μερικούς άντρες πολέμησε γενναία τον υπεράριθμο οθωμανικό στρατό. Τον οδήγησαν δεμένο στη Λαμία, όπου έμεινε για ένα βράδυ στο υπόγειο κτιρίου στη σημερινή οδό Αινιάνων.

Το κτίριο ανήκε στους αδερφούς Γραμματικά και σήμερα έχει κατεδαφιστεί.

Το κτίριο στη Λαμία όπου φέρεται ότι φυλακίστηκε ο Αθανάσιος Διάκος. Η φωτογραφία είναι του 1976.

Του ζήτησαν να συνεργαστεί μαζί τους αλλά αρνήθηκε, λέγοντάς τους: **«Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός και θ' αποθάνω!»**.

Ο Ομέρ Βρυώνης δεν ήθελε να τον σκοτώσουν, επειδή τον γνώριζε προσωπικά από την αυλή του Αλή Πασά. Ωστόσο, ο Χαλήλμπεης επέμενε και έπεισε τον Κιοσέ Μεχμέτ, που ήταν ανώτερος του Βρυώνη να τον εκτελέσουν για παραδειγματισμό. Στις 24 Απριλίου 1821, ο Αθανάσιος Διάκος πέθανε με τη μέθοδο του ανασκολοπισμού. Ο ανασκολοπισμός, γνωστό και ως παλούκωμα, είναι από τους πιο βασανιστικούς και αργούς τρόπους εκτέλεσης.

Ποιος ήταν

Το πραγματικό του όνομα ήταν Αθανάσιος Γραμματικός και ήταν γιος ενός αγρότη από τη Μουσούνιτσα. Ο πατέρας του και ο ένας αδερφός του

εκτελέστηκαν από τους Τούρκους, επειδή εφοδίαζαν τους κλέφτες της περιοχής.

Ο Αθανάσιος ήταν 12 ετών και η μάνα του τον έστειλε να μάθει γράμματα σε μοναστήρι του Αγίου Προδρόμου, που βρισκόταν κοντά στην Αρτοτίνα στα Βαρδούσια όρη – γι'αυτό πήρε το προσωνύμιο «Διάκος».

Αθανάσιος Διάκος πίνακας του Διονύσιου Τσόκου. Συλλογή ΕΙΜ

Σύμφωνα με περιγραφές, είχε μέτριο ανάστημα, ωραία μάτια και μακριά μαύρα μαλλιά. Η λαϊκή παράδοση λέει ότι βγήκε στα βουνά επειδή σκότωσε Τούρκο Πασά, που εντυπωσιάστηκε από την εμφάνιση του και του έκανε πρόστυχη πρόταση. Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, ο λόγος ήταν ότι σκότωσε κατά λάθος το γιο σημαντικής οικογένειας πάνω σε γλέντι και έγινε κλέφτης για να μην τον συλλάβουν.

Ο ηγούμενος της μονής τον σύστησε στον περίφημο κλέφτη Σκαλτσοδήμο και ακολούθησε τη δύσκολη ζωή των αρματολών. Έζησε για δύο χρόνια κατατρεγμένος στα βουνά της Φωκίδος, στήνοντας ενέδρες στους Τούρκους. Είχε στον έλεγχό του όλη την περιοχή, από τον Μόρνο ως τα ορεινά της Ηπείρου. Θεωρείτο ατρόμητος πολεμιστής, ευκίνητος και άριστος στη σκοποβολή.

Όταν ο Αλή Πασάς κάλεσε τους καπετάνιους στην αυλή του, ο Σκαλτσοδήμος έστειλε τον Διάκο στη θέση του. Εκεί συναντήθηκε με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, έγινε πρωτοπαλικάρο του και εντάχθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Η επάργυρη πιστόλα του Αθανασίου Διάκου εκτίθεται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο στη παλαιά Βουλή. Διασώθηκε μετά την μάχη της Αλαμάνας από το πρωτοπαλλήκαρό του. Φέρει ιδιόχειρη εγχάρακτη υπογραφή «θανάσις διάκος».

Αργότερα, κατέκτησε τη Λιβαδειά και αποφάσισε να κινηθεί προς τη Λαμία, με δύναμη 1.500 ανδρών. Οι ελληνικές δυνάμεις χωρίστηκαν σε τρία τμήματα: ο Δυοβουνιώτης θα στεκόταν στη γέφυρα του Γοργοπόταμου με

600 άνδρες, ο Πανουργιάς τα ύψη της Χαλκωμάτας με 500 άνδρες και ο Διάκος στη γέφυρα της Αλαμάνας με 500 άνδρες.

Ο Χουρσίτ πασάς, έστειλε τον Κιοσέ Μεχμέτ και τον Ομέρ Βρυώνη με 8.000 πεζικό και 900 ιππείς ενώ την επόμενη μέρα προστέθηκαν άλλα 3.000 άτομα.

Η μεγαλύτερη δύναμη των Τούρκων επιτέθηκε στον Διάκο στην Αλαμάνα, ο οποίος πολεμούσε γενναία με τους λιγιστούς άντρες του.

Οι υπόλοιποι οπισθοχώρησαν αλλά ο Διάκος αρνήθηκε να υποχωρήσει και παρέμεινε στη θέση του.

Ακολούθησαν μάχες σώμα με σώμα και οχυρώθηκε με δέκα άντρες στη θέση Μανδροστάματα της μονής Δαμάστας.

Εκεί τραυματίστηκε στον ώμο και πέταξε το τουφέκι του που είχε σπάσει και το σπαθί του που είχε τρύπα από βόλι στη λαβή.

Συνέχισε να μάχεται με την πιστόλα του, ώσπου περικυκλώθηκε από τους Τούρκους, οι οποίοι τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν στη Λαμία.

Αφού υπέστη το μαρτύριο του παλουκώματος, πέταξαν το άψυχο σώμα του σε λάκκο με σκουπίδια, βορειοδυτικά της Λαμίας.

Ήταν ο τραγικότερος θάνατος Έλληνα επαναστάτη.

Στην αρχή, το τραγικό τέλος του τρομοκράτησε τους υπόδουλους Έλληνες αλλά η στάση και η γενναιότητα που επέδειξε στη μάχη αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για τους επόμενους, που κλήθηκαν να πολεμήσουν για την ελευθερία του έθνους.